

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja

Nr. 4

Aprill

1926

Tellimise hind postiga:

aastas . . . — mk. 120.—
6 kuu peale — „ 60.—
3 „ „ — „ 30.—
1 „ „ — „ 10.—

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toimetus: Tallinn, Tatari tän. 15.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja
postiaagenturid.
Üksiknumber 10 marka.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. . . . mk. 2000.—
1/2 „ 1000.—
1/4—600.— ja 1/8 lhk. 300.—
Teksti ees — 50% kallim.

Sisu: 1) Wõiflus haiguse vastu haigekassa seisukohalt — Dr. med. E. Fischer. 2) Tagasiwaade haigekassade Liidu loomiskäigust — J. R. Kirp. 3) Eestimaa Haigekassade Liidu IV kongress — protokoll (pildiga). 4) Tallinna Ühise Haigekassa wolinikkude erakorraline peakoosolek. 5) Tartu Üleüldise Haigekassa protokoll.

Wõiflus haiguste vastu haigekassa seisukohalt.

Dr. med. E. Fischer.

Tendents, et tööline oleks kindlustatud igasuguste haigus- ja õnnetusjuhtumiste vastu, käib läbi terwest ilma ajaloost käsikäes inimkonna kultuurilise arenemisega. Eesti wabariigis makswad töökaitse seadused võimaldavad tööliste ja ametnikkudele haigus- ja õnnetusjuhtumiste puhul arstiabi kui ka rahalise toetuse saamist wabrikutes, tehastes, käsitöökodades, mäetehastes, mäetööstustes, raudtee- ja laewasõiduetewõtetes, sisemistel weeteedel, tramwai- ja ehitusettevõtetes, kus mitte vähem kui wiis töölist alaliselt töötavad. Kinnitusalamisel on õigus seaduse alla määrata ka neid ettevõtteid, millel küll loefletud ettevõtete iseloom olemas, kuid kus tegewuses alla 5 tööliste. Haiguste vastu kindlustamist teostatakse haigekassade kaudu. Ettevõtete haigekassa alla kuulumine ja nende ettevõtete tööliste ja ametnikkude haigekassa liikmeks olemine on sunduslik.

Arstiabi andmine sünnib ettevõtja kulul ja antakse järgmisel kujul: 1) esimest arstiabi äkiliste haiguste ja õnnetusjuhtumiste puhul; 2) ambulatoorilist arstimist; 3) sünnitusabi; 4) haigemajas rawitsemist ühes täieliku ülespidamisega. Seaduse põhjal on haigekassadel õigus

arstiabi andmise kohustust ettevõtjalt kas täielikult ehk osaliselt enda kätte võtta.

Kui haigekassa ainealine seisukord seda lubab, siis võib haigekassa enda kulul ka kassaliigete perekonnaliigetele arstiabiandmist korraldada.

Arstiabiandmise kohustuse ülemineku juures haigekassade korraldusse, langeb kogu arstiabi korraldamine nende haigekassade peale.

Rahalist toetust annab haigekassa oma liigetele: haiguse või õnnetusjuhtumise läbi saadud wigastuse puhul, mis töötegemist takistab, 1/2 — 2/3 haige kassaliikme päewapalgast a) haiguste puhul — neljandast haigusepäewast alates, kuid mitte üle 26 nädala järgimõõda, korduvatel haigeksjäämistel kokku mitte üle kolmekümne nädala kalendri aasta jooksul; b) õnnetusjuhtumiste puhul õnnetusjuhtumise päewast alates terweks saamiseni, kuid mitte üle 13 nädala. Maksetud abiraha tasub haigekassale kinnitusühisus ehk ettevõtja tagasi.

2) Sünnitamise puhul raskejalgetele ning sünnitajatele 1/2 kuni täielise päewapalga suuruseni. Seda toetust antakse raskejalgetele kassaliigetele kahe nädala jooksul enne sünnitamist ja nelja nädala jooksul peale sünnitamist.

3) Surma puhul — matuse abiraha 20- kuni 30-kordse surnud kassaliikme päewapalga suuruses.

Rahalise toetuse ja arstiabi andmise korraldamiseks võib haigekassa tarwilisi määrusi wäljaanda ja kassaliikmeid, kes neid määrusi ja põhikirja rikuwad, rahalise toetuseta jätta.

Haigekassade asutamine sünnib kas tööliste enda algatusel ehk wastawa kinnitusameeti korraldusel.

Nendest määrustest näeme, et haigekassa eesmärgiks kõige pealt on töölistele tarwilist arstlist abi anda endise terwilise seisukorra jalule seadmiseks ja neile haiguse ajal rahalist toetust võimaldada. Raha selleks saab haigekassa peasjalikult tööliste päewapalgast mahaarwatud protsentidest ja ettewõtete maksudest, mis ka tööliste päewapalga suurusel tingitud on.

Mida kõrgemad on päewapalgad, seda suuremad on haigekassasse maksetawad summad, seda paremini ja laiaulatuslismalt võib arstiline abiandmine haigekassa liigetele ja nende omakstele organiseeritud olla. Mida suuremad on haigekassa sissetulekud, seda rikkalikumad woiwad ka rahalised toetused haiguse korral olla. On selge, et need rahalised toetused peaksid võimalikult tõusma lubatud kõrguseni, sest et tööliste wäljaminekud tema haiguse ajal ei jää igatahes mitte vähemaks, kuna aga tal puudub iga-sugune kõrwalteenistus.

Haigekassa igakordne rahaline seisukord oleneb sissetulekute rohkusest ja arstiliseks abiks kui ka rahalisteks toetusteks antud wäljaminekute suurusel.

Haigekassa juhatuse ülesanne on sissetulekuid ja wäljaminekuid oma wahel õigesse wahekorda wiia seaduse poolt määratud normides.

Et haigekassa oma eesmärgile wastaks, selleks on tarwis, et ta oma tegewuse kitsendamise läbi omale mitte kapitaali ei koguks, aga teiselt poolt ka ära hoiaks, et kassa sarnaste wäljaminekute all ei kannataks, mis tema jõust üle käiwad.

Normaalselt töötaw haigekassa ei ole mitte ainult suure tähtsusega töölistele, kellele ta terwete tagasisaamist ja rahalist toetust rasketes elutingimustes võimaldab, waid ta annab ka enam-wähem kindlustatud tööpõllu terwele reale elukutsetele ja asutustele nagu arstidele, hamba-

arstidele, ämmaemandatele, apteekidele, haigemajadele jne.

Oma suure sotsiaalse tähtsuse pärast peaks ta seltskonna kui ka walitsuse poolt oma püüetes igal pool toetust leidma. Sügawamalt järelnõtetdes leiame, et normaalselt funktsioneeriva haigekassa juures tööandjate, tööliste, arstide, hambaarstide, ämmaemandate, apteekrite j. n. e. huwid täiesti paralleelsed on, ega käi sugugi üks teisele wastu, nagu mõni seda wõiks arwata. Haigekassa juhatuse ülesandeks on kõikide huwide ühesarnane kaitsmine ja nende wahel õige wahekorraldus loomine.

Tööandja on huwitatud, et temalt seaduse põhjal wõetawad summad tähendatud eesmärgi kohaselt kõigeparemini ära kasutatataks. Tööline jälle loodab haiguse ajal palga asemel seaduse poolt määratud arstilise abist ja rahalisest toetusest võimalikult rohkesti osa saada.

Wõib paista, et praeguse waba arstide waliku ja wiisiidi tasu süsteemi juures, mis enamalt jaolt haigekassades tarwilisel, arstide, ämmaemandate j. t. huwid sinna poole wõiksid kalduda, et haigekassaliigete ja nende omakste wiisiidide arw mitte ei wäheneks, waid koguni suureneks. Aga kui selle üle sügawamalt järele mõtelda, võib sellele küsimusele lahenduse leida, mis kõigile soodne.

Seni ajani on arstide, ämmaemandate ja teiste honoraar wõrdlemisi wäike olnud. Ja apteekritelt on haigekassad wõrdlemisi kõrgeprotsendilisi hinnaalandusi arstirohtude pealt muretsema pidanud.

See wäike tasu abiandmise eest ja odaw kui ka teatud määrani piiratud arstirohtude muretsemine oli nüüdseni tingimata tarwilik, sest nii suure arwu haigeks jäämist juures, nagu see praegusel ajal ette tuleb, ei wõinud haigekassa juhatuse teisiti toimida haigekassa olemasolule kahju tegemata.

Tartu Üleüldise Haigekassa aastaaruannetest on näha, et kassaliigete ja nende perekondade rawitsemise kuludeks on läinud $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ üleüldistest sissetulekute ja rahalisteks toetuseks $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ nendest summadest.

Hoopis teisiti kujuneks aga asjalugu, kui meil korda läheks haigeksjäämist arwu vähendada, siis wõiksid abiandmise ja arstirohtude kulud kahlemata harilikule seaduse poolt lubatud kõrgusele tõusta.

Arstidel, ämmaemandatel, apteekritel jne. oleks vähema töö juures wististi needsamad sissetulekud, haigekassa asjaajamine oleks kergem ja wõiks palju suuremaid summasid terwisparanduse asutuste, nagu sanatooriumide, suwekoloniide, wäikelastewarjupaikade, terwiswete jne. peale wäljaanda, ja niihästi ettewõtja kui ka tööline oleksid kindlasti rahul, kui töölisel terwemaks saaksid ja harwemini haigeks jääksid.

Haigekassa on wahendajaks tööandjate, tööliste, arstide, ämmaemandate, apteekrite, haigemajade j. t. wahel arstilise abiandmise wõimaldamise ja rahaliste toetuste andmise juures. Tal ei ole ühtegi muud huwi, kui et see wahetalitus kõigile kassaosalistele oleks wõimalikult õiglane ja hea, ja et ta ise kui wahendaja ei kannataks.

Et ta oma ülesannet kui õiglane wahendaja täita wõiks, on haigekassal kontrolliõigus. Haigekassa juhatus peab selle järele walwama, et tööandjad õigeid andmeid tööliste arwu kui ka nende palgasuuruse kohta awaldawad. Edasi on haigekassa juhatusel kontrolli õigus tööwõimetute liigete üle nende tööwõimetuse ajal, samuti ka selle üle, et õiged teated antaks arstilise abiandmise ja arstirohtude kohta arstide, ämmaemandate, apteekrite ja teiste poolt.

Siin juures lubage mulle mõnda öelda tööwõimetuse kohta, mille tõttu kassaliige tööst wabastatakse. Arst peab haige tööst wabastama, kui temalt hariliku töö tegemine nii suurt jõupingutust nõuab, et teda mitte õieti tööle sundida ei saa, ehk kui töö jatkamine tema haiguse halwenemist wõib tuua.

Selle otsustamise juures, kus juba nii palju arsti subjektiivsest äratundmisest oleneb, ei saa arst oma arwamist suuremalt jaolt mitte objektiivselt tõendawate haiguse tunnismärkide peale rajada, waid ainult patsiendi subjektiivsetele ütelustele.

Tuleb patsiendi arsti juure, siis oleneb tema haiguse kirjeldamine oluliselt sellest, kas ta tööst wabastatud saada soowib ehk mitte.

Tööst wabastamise wõimalus on arstil ainult siis, wäljaarwatud mõned külgehakkawate haiguste juhtumised, kui haige seda ise soowib. Haigekassa liikme tahte peale mõjuwad aga needsamad momendid, mis iga muu haige juures. Kui materjaalne kaotus tööst wabastamise

tagajärjel suur on, siis ei soowi ta seda naljalt; on aga materjaalne kaotus wäike ehk saab ta tööst wabastamise läbi isegi weel materjaalset kasu, siis katsutakse juba kõige vähemate haigusliste nähtuste juures tööst wabastamist saada.

Tahan siin kohe nimetada, et täiesti wäljamõeldud haiguste juhtumised wäga harwa ette tulewad, rohkem wõib leida juba juhtumisi, kus haigust liialdatakse.

Selle wastu on aga krooniliselt haigete suurest hulgast wäga paljud igal ajal õigustatud tööst wabastamisele, kuid nad töötawad oma halwa terwislise seisukorra peale waatamata edasi.

Aga mitte ainult patsiendi tahtest ja haiguse kirjeldusest ei ole tööst wabastamine tingitud, waid ka arsti subjektiivsest äratundmisest oleneb palju. Ühel arstil on suured praktilised kogemused omal alal, teisel vähemad, üks on loomu poolest õrn ja hääsüdamline, teine karm ja umbusklik.

Siia juure tuleb weel, et arst waba arstiwaliku juures on sunnitud oma enese huwides wõimalust mõõda patsiendi soowidele wastu tulema.

Et nüüd mitteõiglast tööst wabastamist ära hoida ja arstide subjektiivseid arwamisi ühtlustada — selleks on kontrollasutused tarwilikud. Kontrollõõrid käiwad haigeid kodus waatamas, et haige seisukorrast õigemalt pilti saada, kui see arstil kõnetunnis wõimalik on.

Arstidest moodustatud usalduskomisjonid waatawad läbi haigeid kauem kestwate haiguste puhul ehk sagedasti korduwa ühe ja sellesama kassaliikme tööst wabastamise korral.

Kontrollkorraldus on tarwilik ja on igal pool oma otstarwet täitnud, ehk tal loomulikult küll wõimalik ei ole kõiki wäärnähtusi ärahoida.

Senini ettetoodust on näha, kuidas kõigi huwisid kooskõlastada, neid omawahel õigesse ja heasse wahekorda asetada wõib, kuidas wäärnähtuste arwu tööst wabastamise juures vähendada saab. Et aga haigekassa liigete haigeksjäämist arwu vähendada, tuleb weel teisi momente waatluse alla wõtta, mille peale haigekassa juhatus peaaegu mingisugust ehk õige wähest mõju awaldada wõib.

Tõõkaitse seadustes on ettewõtetele, kus töölisel ametis, teatud terwishoidlised ja kaitseabinõude kohta käiwad

määrused ettekirjutatud. Nende määruste täitmise üle walwata on töökaitse komisari ülesanne. Aga et komissaril peale selle weel palju teisi ülesandeid täita on, ei ole tal muidugi wõimalik selles suhtes palju ära teha, pealegi kui ta nendes ettewõtetes walitewate tingimuste kahjulikke mõjusid ei tunne, olgu siis, et mõni kaebtus temale esitatakse ehk mõni õnnetus juhtub.

Täiesti arusaadawatel põhjustel lähewad töölistel ainult kõige haruldasematel juhtumistel kaebama. Haigekassa juhatuse tähelpanu juhitakse aga wõrdlemisi wara sagedate ehk tihti korduwate tööliste haigeksjäämist läbi töökodades walitewate puuduste peale, mis terwishoidlises ja kaitseabinõude suhtes walitewad. Nii oleks siis täiesti tarwilik, et haigekassa niisugustel juhtumistel töökaitse komisari poole pööraks ja seaduse poolt ettekirjutatud määrustest kinnipidamise eest hoolitsemist nõuaks.

Edasi on suure tähtsusega, et noortele töölistele iseäranis palju tähelpanu pöörataks. On tuntud tõsiasi, et elukutsesse astumine seotud on noorte terwisele kahjulikkude momentidega, mis haigusjuhtumisi suurendawad. Siin pandakse nii tihhti põhi kroonilisele haigusele, siin leiame meie kõige sagedamini tuberkuloosi, rheumatismi jne. alguse. Noortele töölistele peab sellepärast haiguse korral iseäralist tähelpanu kinkima. Arstide poolt haigetele antud õpetuse, pärast haigust puhkuse wõimaldamise ja jõuetuse seisukordis wõime meie ülewal nimetatud krooniliste haiguste tekkimise ja edasiarenemise ärahoida.

Maksma seaduse poolt ettekirjutatud tööst wabastamise aeg raskejalgsetele ja sünnitajatele ei ole küllaldaselt pikk ja, oleks soowitaw seda aega 6 nädala pealt 12 nädala peale pikendada.

Saksamaal on uute riigi määruste järele haigekassal õigus üldist laadi abinõusid haigekassa liigete haigusjuhtumiste ärahoidmiseks tarwitusele wõtta. On arusaadaw, et wäga soowitaw oleks, et ka meil haigekassale sarnane õigus seaduse poolt antaks. Senini on haigekassa tegewus piirdunud ainult abinõuandmisega haigusjuhtumistel ja wigastustel, samuti ka rahaliste toetustega kassaliigetele haiguste, sünnituste ja surmajuhumiste puhul, kuna

üldist laadi abinõusid haiguste ärahoidmiseks tarwitusele wõtta ei wõidud.

On teada, et korteriolud inimese terwise peale suurt mõju awaldawad. Kuwad, õhurikkad, walguseküllaldased korterid on terwishoidlises suhtes kõige paremad, selle juures peab nende õhutemperatuur talwel mitte wäga külm ja suwel mitte wäga soe olema. Akende katmine kardinatega ja lillepottide asetamine aknalaudadele ei ole sugugi terwisele kasulik, sest et see walguse sissepääsu oluliselt takistab ja tolmu ja mustuse kogumist korterisse edendab. Inimesega liig täidetud korter aitab samuti kaasa haigustele. Teatud haiguste, nagu **tuberkuloosi ja laste suwe-kõhuhaiguse edendamiseks mõjuwad otsekohe- selt mittesoodsad korteriolud kaasa.** Et tuberkuloosi haigeks jääjate arwu vähendada, mis täiesti haigekassa huwides seisab, sest et tuberkuloosihaiged enamasti mitmed aastad järgimööda rikkalikku arstlist abi ja rahalist toetust tarwitawad, siis tuleks püüda eraldada neid haigeid, kes lahtise kopsu ja kõrisõlme tuberkuloosi all kannatawad, erilistesse haigemajadesse ja nõuda korteri põhjalikku desinfitseerimist, kus tuberkuloosihai- geline elas. Tuberkuloosi batsillid jääb wasta- dina paljudele teistele bafsilustele ka wäljaspool inimese keha elusse. Wäljakõhitult jääb ta korterisse tolmu sisse elama ja wõib hakata terwetele inimestele, kes selles korteris elawad, kui ta põhjaliku desinfitseerimise läbi häwitatud ei saa.

Riigi ja omawalitsused peaksid selle eest hoolt kandma, et töölistel terwishoiu nõuete kohased korterid nende palgaloludele wastawa üürihinnaga saadawal oleksid. Üldiselt wõib öelda, et tööliste korteri üür mitte enam kui $\frac{1}{7}$ - $\frac{1}{6}$ töö- tasust olla ei wõi.

Külgehakkawate haiguste ja erilisel ka tuberkuloosi haiguste jaoks walitseb meil ülesandmise kohustus. Omawalitsuste terwishoiu osakondadel on sellepärast wõimalik korterid, kus tuberkuloosi haiged elawad, kindlaks teha. **Nende korterite desinfitseerimise ja otstarbekohase remondi peale peaks nimelt korteri wahetusel palju suuremat rõhku panema kui senini, et sellega ärahoida terwete inimeste haigeksjäämist tuberkuloosi batsillustega täidetud korterites.**

Hea ja otstarbekohane toit on töö-
lisele ja tema perekonnaliigetele
kõige suurema tähtsusega. Kõige
vajaduslisemate toiduainete hinnad
peavad õiges wahekorras tööliste
palga suurusega seisma. Karjasaa-
duste, erilisel wõi, samuti ka liha
ja raswa wäljawedu ei tohiks mitte
pärís waba olla, siis ei tõuseks nen-
de tähtsate toiduainete hinnad omal
maal mitte liig kõrgele. Igal tööli-
sel peaks wõimalik olema oma päe-
wapalga juures ka neid toiduaineid
osta. Odawate aseainete sissewedu
edendab kindlasti kõhusoolte hai-
gusi.

Et töölistel ja nende naistel üldiselt
wähe aega toiduainete muretsemiseks on,
suuremate tagawarade muretsemine aga
enamasti rahapuudusel kui ka wõima-
luse puudumisel neid korteris alahoida,
täitsa wõimata on, siis on wäga tähtis, et
ümbruses, kus töölistel elawad, toi-
duainete kauplused leiduksid, mis
terwishoidlise järelwalwe all sei-
saksid. Isäärani laste toitmiseks on
tähtis, et seal head, rikkumata piima
saada oleks.

Hariduse ja kõlbluse tõstmisega peame
meie katsuma ka tööliste seas kahe suure
inimsoo waenlase wastu wõidelda. **Alko-
hõlismist ja suguhaigustest** wõib ai-
nult kaswatuse ja walgustuse läbi taga-
järjerikkalt wõitu saada. Inimene peab
juba noorest east nii kaswatatud olema,
et ta oma tunge ja soowe taltsutada suu-
dab, teda peab harjutama neile mitte
järele andma, kui nad temas ärkawad.
Inimene wõib oma suguhimu taltsu-
tada ilma oma terwisele kahju
tegemata nii kaua, kui tal wõima-
lik on sellele kindlustatud seisukor-
ras woli anda.

Töö on ülemäära ja mitte ajakohase
suguhimu allasurumiseks hää abinõu.
Lõbustused, mis nimelt ühenduses alko-
holitarwitusega, nõrgendawad kõlblisi
arusaamisi.

**Suguhimu siht on siginemine, aga
mitte lõbu.** Oleks juba küll wiimane
aeg inimkonnal selle üle
mõtelda, et haiged ja ebanormaalsed
inimesed lapsi ilmale tuua ei
tohi. Lapsi sünnitada wõiwad ai-
nult täiesti terwed ja normaalsed
inimesed ja ainult nii suurel arwul,
kui palju wanemad neid toita ja

üleskaswatada suudawad. **Wilu-
nud ja inimesearmastajad arstid on
nendes küsimustes kõige paremad
nõuandjad.**

Kõige suurema tähtsusega töölise ja
tema perekonna terwisele ja eluõnnele
on töölise seisukoht alkoholiküsimuses.
Arstid, kellel suur praktika töölistepere-
kondis on, näewad igapäew hirmust
häwitustööd, mis see kihwt töölisring-
kondis korda saadab. On täiesti aru-
saamata, et inimesed raha, mis nad suure
waewaga enese ja oma perekonna üles-
pidamiseks teeniwad, lühikese aja jook-
sul alkoholi peale ära raiskawad, et siis
ühes perekonnaga puudust kannatada.
Igas ettewõttes, igas majas, igas seltsis
kuhu töölistel kuuluvad, peaksid kaju-
nema karskete inimeste grupid, kes alati
teiste peale mõjuda püüaksid, et nad
alkoholi tarwitamisest loobuksid. **Joodi-
kud wanemad ei riku mitte ainult
oma terwist, oma perekonna elu,
oma materjaalset olukorda, waid
nad on ka halwaks eeskujuks oma
lastele.** On inimesi, kelle peale alko-
hol iseäärani halwasti mõjub, kelle terwe
isik alkoholi mõjul muutub ja kes ene-
sele ja omastele niisama kui ka seltsi-
konnale just alkoholi mõjul kahjulikud
on. Sarnaseid inimesi ei tohi kunagi
alkoholi joomisele kutsuda, just selle
wastu: peab neid igal wõimalusel alko-
holi tarwitamisest ära hoidma. Nende
jaoks peaks „kõrtside keeld“ wälja an-
tama ja nende palk peaks nende pere-
konnaliigete kätte maksetama.

Et terwis igale inimesele, iseäärani aga
just töölisele kõige suurema tähtsusega
on, millest peaaugalt tema eluõnn ära
ripub, siis **peaks terwishoiuõpetus
juba algkoolides sunduslik õpeaine
olema,** et inimene juba noorelt õpiks
oma terwise eest hoolitsema ja end hai-
guste eest hoidma.

Tahan siin juures weel ühe rahwa
kombe peale tähelpanu juhtida, mis ise-
enesest küll mitte kahjulik ei ole, aga
mitte õigel wiisil ja õigel ajal tarwitatult
haigeksjäämistele ja haiguste laialilagune-
misele rohkesti kaasamõjuda wõib. See
on **saunaskäimine.** Tihti lähewad meil
haiged inimesed sauna, et seal oma hai-
gust arstida. **Sagedasti lähewad ini-
mesed influentsa, katarri, reuma-
tismi ja mädapaisetega ka külmal
aastaajal sauna ja loodawad selle**

läbi terweks saada. See on aga täieline eksiarwamine, sest nad jääwad harilikult pärast sauna weel rohkem haigeks, ja jätawad sinna peale selle veel oma batsillused, mille läbi siis ka terwed inimesed, kes peale neid sinna lähewad, haigeks jääwad.

Samuti ei peaks lapsi mitte kunagi sauna wiima, sest kahjuks wäga tihti tuleb ette, et wanemad oma lapsi, kes alles mõnda külgehakkawat haigust, nagu näituseks sarlaki, on põdenud, sauna wiiwad. Igal inimesel on wõimalik ka oma kodus wõrdlemisi wäheste weega oma keha niipalju puhastada, kui wõrd see puhtusele ja terwisele tarwilik on. Iseäranis tööline peaks teadma, et inimese wäline nahk talle looduse poolt kaitseks antud on, mis ka selleks on määratud, et ta inimese keha waenlase, see on batsilluste, sissetungimise eest kaitseks. Sellepärast peab ta ka nahka wigastamise eest hoidma. Saunas wõib aga niiske soojuse läbi õrnaks muutunud nahk tugewa õrumise läbi kareda asjaga kergesti wigastatud saada,

mis iseäranis mädabatsillustele sissetungimist wõimaldab. Sellepärast peab keha pehme käsna ehk lapi ja seebiga pesema, aga mitte karedate asjadega, nagu harjad jne.; ka wihtlemise juures wõib nahk kergesti wigastatud saada.

Haigekassa eelarwes on kaunis suur summa kassaliigete ja nende perekondade haigemajas rawitsemise tarwis ette nähtud. Tööliste ja haigekassade huwides oleks poliitilistes parteides selle wastu huwi äratada, et wõimalikult pea seadus wälja töötataks, mille järele haigemajas rawitsemine igale inimesele riigis sel juhusel, kui see tema terwise parandamiseks tingimata tarwilik on, ehk kui tema haigus teiste inimeste terwisele hädaohtlikuks saada wõiks, ilma makseta riigikulul sünniks.

See abinõu on suure tähtsusega terwele rahwale terwishoidliselt seisukohalt waadates, ja ta on juba warem Wene maal linna- ja maakonnaomawalitsuste poolt heade tagajärgedega praktiliselt läbiwiidud.

Tagasiwaade haigekassade liidu loomiskäigust.

Haigekassade liidu lähemad ja tähtsamad ülesanded. Kultuuriline tegewuswäli. Liidu sisemine ja wäline töö.

J. R. Kirp.

Rahwad ammutawad oma waimlist jõudu kultuuriallikatest, mida talle pärandanud ja pärandawad eelmised põlwed. Haigekassade tegewuswäli on ainult üksik lüli terwest reast teistest, nii üksikute isikute, kui ka gruppide tegewuswäljast, mis kuulub praeguste riikide poliitilismajanduslisse ellu. Et see töö on üks tähtsamatest ülesannetest meie teiste tööde hulgas, siis ei ole asjata teha lühikest tagasiwaadet ja hinnata tehtud tööd, et parandada wigu ja ka midagi tulewiku jaoks jätta.

Sõjajäreldused nagu ununewad. Seisukord, missugune oli 4-5 aastat tagasi, on tuntawalt muutunud. Nende aastate jooksul on ka haigekassad kujunenud enam-wähem elujõulisteks organisatsioonideks. Praegused 32 haigekassat umbes 100.000 kassaosalise ja perekonnaliikmega on suur faktor meie majanduslises elus.

Haigekassade edukam arenemine algas

peale, kui seda nii õelda wõib, Eesti haigekassade I konwerentsi ajast, mis 1923. a. 7. ja 8. aprillil Tallinna kokku tuli. Saadi ülewaade omast jõust ja ühtlasi ka seda, mida suudab see jõud - korda saata. Haigekassade I konwerentsi kokkukutsumise pidas tarwilikuks Tartu üldhaigekassa wolinikkude erakorraline koosolek 17. septembril 1922. a. Saadeti kutsed kõigile Eesti haigekassadele, mis üksmeelset wastukõla üle riigi leidis. Asja suurest tähtsusest saadi ilma lähema seletuseta aru. Konwerentsil oli esitatud 25 haigekassat 55 esitajaga. Konwerents arutas rida tähtsaid haigekassadesse puutuwaid küsimusi, ühtlasi ära märkides töökaitse seaduse puudulikkust haigus- ja õnnetusjuhtumiste kordadel. Konwerentsi üks tähtsamatest otsustest oli I haigekassade kongressi kokkukutsumine. See oli konwerentsi tähtsam saawutus haigekassade kaastöö wäljal.

Eesti haigekassade I kongressi ettevalmistustöö tehti Tartu üldhaigekassale kohuseks, kes ka selle ülesande rahuloldawalt täitis ja kongressi 25., 26. ja 27. juuliks Tartusse kokku kutsus. I haigekassade kongress töötas teatawate lahkeliidude peale waatamata õige rahuloldawalt. Kongressil wastuwoetud liidu põhikiri oli õige laialdane. Sellele hakati wastutööutama. Haigekassadel keelati ära liidule liikmemaksu maksa, mis loomulikult wastsündinud liidu rahaliselt kitsasse seisukorda wiis. Liit ei saanud oma ülesannete teostamisele asuda.

Et sarnane seisukord täitsa ebaloomulik oli, asus liit põhikirja osalisele muutmisele ja haigekassade II kongressi kokkukutsumise eeltööde tegemisele, mis ka 14., 15. ja 16. märtsil 1925. a. Tallinnas kokku astus.

See kongress kandis kindlat töötahte ilmet. Oli leitud jälle ühine keel ja meel asjalikuks tööks. Et see kongress põhikirjas muudatusi ette wõttis, pidi endine juhatus seniks ametisse jääma, kuni muudetud põhikiri kinnitatud. Sellele järgnes Eesti haigekassade III kongressi kokkukutsumine, mis peaaesjalikult kinnituselt tagasi jõudnud uue põhikirja tagajärjel sündis.

Alles selle kongressi järele tuli kokku II kongressil walitud liidu nõukogu, kes oma koosolekul 4. oktoobril 1925. a. walis uue juhatuse. See juhatus töötas nimetatud kuupäewast kuni IV kongressi kokkutulekuni. Aeg oli selleks aga õige üürrike, et teostada eelmise kongressi poolt peale pandud kohustusi. Tähtsamad töökaawa osad suudeti siiski lühikese aja peale waatamata teostada, sest liidu häälekandja „Töö ja Terwis“ on tehtud tööd üksikasjalisemalt walgustanud.

Lõpetades seda tagasiwaadet haigekassade liidu loomiskäigust, tuleb eneses lootust kanda, et haigekassade töös walitseks üksmeel. Töö juures unustatakse parteide direktiivid ja saawutatakse meile kõikidele tähtsa asja jaoks kokkulepe.

Haigekassade liidu lähemad ja tähtsamad ülesanded. Asudes selle küsimuse käsitlemisele tuleb kohe algul ära märkida wiimastel kongressidel walitsenud ühtmeelt, mis tähtsal määral kergendas liidul oma ülesannete teostamisele asuda. Lähemas tulewikus tuleb liidul erilist tähelepanu pöörata puhtmajandusliste küsimuste peale, eesrinnas

arsiliste küsimuste peale. Seda nõuab elu ise. Sarnastena wõiks nimetada medikamentide (arstliste abinõude, rohtude) muretsmise organiseerimist haigekassade wajaduseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata ka rawitsemise korra reorganiseerimise peale, mis praegu ei ole kõigiti rahuloldaw. Üldiselt peaks katsutama üle minna füüsilise terapia meetodide peale praeguse rohtudega arstimisega asemel. Selleks tuleb luua wastawad instituudid, mis aga haigekassade praeguse waranduslise seisukorra juures wõimatu.

Kultuuriline tegewuswäli tuleb laiendada. Mõõdunud aastal algatatud ja praegu weel lõpule wiimata esimese abi loengud tõendawad, et kassaosaliste ja nende perekonnaliigete seas on tungiw soow tutwuneda profiilaktika küsimustega. Tartus tuli isegi rohke osawõtjate arwu tõttu käima panna paralleelsed loengud.

Et organiseerida alalist loengute korraldamist arstliste ja sotsiaalse kinnitamise küsimuste kohta, tuleb muretseda wastawaid diapositiive mitmesuguste ainete kohta. Otstarbekohane on ka epidiaskoobi muretsimine (seda kulu lubas IV kongress liidul teha), mis wõimaldab igat trükitud pilti, teksti jne. näidata. Haigekassad peaks selle aparadi muretsemises liitu rahaliselt toetama, sest seda saaks kõik haigekassad liidu kaudu tarwitada. Alalised loengud kannaks rohkem organiseerimise ilmet, ja ei oleks nii põhjalikult ja pikaajaliselt korraldatud, nagu seda on esimese abi loengud. Samuti tuleb wäljaanda kirjutusi ja üleskutteid haiguste wastu wõitlemiseks ning ärahoidmiseks.

Sarnaste kirjutuste, broshüüride, üleskutsete awaldamisega ja loengute korraldamisega suudetakse kassaosaliste ja perekonnaliigete hulgas lewitada õiglast arusaamist haigekassade tähtsusest ja ülesannetest ning esimeste kohustusi haigekassade wastu, sest peaummistus on otsitaw mitte-õiglasest ülespidamises haigekassade wastu.

Tuleb wäljaanda raamat, mis käsitab sotsiaalset kinnitamist ja selle ajalugu Eestis. Wäljamaa haigekassade liitudel ja wastawatelt terwishoiuasutustelt muretseda haigekassadesse kirjandus ja igasugune materjal.

Liidu sisemine töö. Et liit saaks edukalt oma ülesandeid teostada, tuleb wäljatöötada kindel kawa. Liidu juure

tuleb luua wastawa kirjandusega r a a m a t u k o g u, mis oleks tarwitada kõigile kassadele kui ka kassaosalistele; ellu kutsuda liidu juures kassaosaliste ja perekonnaliigete rawitsemisesse puutuwate küsimuste lahendamiseks arstide komisjon. Liidu häälekandja „Töö ja Terwise“ wäljaandmist tingimata jätkata, juuretõmmates paremaid jõude sotsiaalpolitika küsimustes ja katsuda suurendada ajakirja lugejate arwu. Liidu nõukogu peab wäljatõõtama kindla kawa iga tegewuse aasta kohta. Peale selle tuleb otsida teid ja leida abinõusid sotsiaalkinnitamise muuseumi asutamiseks. Nende hädatarwilikkude majandusliste kawatsuste teostamiseks peawad kõik haigekassad liitu toetama. Liit peab kujunema ühendatud laialdaseks organisatsiooniks, kes teostaks kõik tema

peale pandud kassaosaliste terwislike ja elujärje parandamise kohustused.

Liidu wäline töö. Liit peab algatama riigiasutustes ja seltskondlikes organisatsioonides kinnitusküsimuste arutamist, realiseerimist ja elluwiimist. Osawõtma wastawates seadusandlistes asutustes ja komisjonides, õigusega esineda kõigi Eesti haigekassade nimel. Selgitada praegu kinnitatute elamis seisukorda, nende palgaolusid, perekonna ja terwislist seisukorda ja teisi sotsiaalseid küsimusi.

Olles lõpukorral liidu loomiskäigu tagasiwaate käsitlemisega ja äramärkides kokkuwõetult liidu tulewiku wäljawaafeid ja ülesandeid, kohustame endid kõik rakendama selle tähtsa töö teostamisele, mis ei jätta meile siis ka oma wilja andmata, selleks jõudu, ühtmeelt ja raugemata töötahet!

.....

Eestimaa Haigekassade Liit.

Protokoll

20., 21. ja 22. märtsil 1926. aastal Rakweres Rahwamaja saalis ärapeatud Eestimaa Haigekassade Liidu

IV kongressi kohta.

Koosolek 20. märtsil 1926. a.

I. Liidu IV kongressi awamine.

Kongressi awab Liidu esimees A. Hellmann, kes konstateerib, et Liidu kongress on õigusewõimeline, sest kongressist wõtab osa oma saadikute kaudu 18 Liidu alla kuuluwast haigekassast 10 haigekassat.

II. Kongressi juhatus, sekretariaadi ja mandaat-komisjoni walimine.

Liidu esimees Hellmann teatab, et Liidu juhatus on kodukorra wälja tõotanud, kus § 2-es on kongressi juhatus walimise kord ette nähtud. Paneb ette seda wastu wõtta. Kongress wõtab juhatus poolt esitatud kodukorra § 2 wastu. Kongressi kodukorra trükitud eksemplar on selle protokollil algkirjale juurde lisatud.

Asutakse kongressi juhataja walimisele. Kongressi juhatajaks walitakse rõhuwa häälteenamusega Jaan Ringsmann. Kongressi juhataja abideks walitakse August Linnomägi ja Johannes Über.

Protokollil kirjutajaks walitakse Karl Lukk, tema abideks M. Temp, K. Oebius, J. Antje ja J. Ode. Walimist toimetati lahtisel hääletusel.

Kongressi juhatajama asub walitud juhataja J. Ringsmann.

Mandaat-komisjoni walitakse lahtisel hääletusel kongressi saadikud: Tofelmann, Tammemägi, Pikkand, Pappel ja Weiss.

III. Kongressi päewakorra ja kodukorra kinnitamine.

Juhatus poolt ettepanud päewakord wõetakse wastu selle parandusega, et 13. päewakorra punkt päewakorrast wälja jäetakse, missuguseid küsimusi käsitletakse päewakorra pkt. 4. all ja 21. märtsil ärapeatawal rahwakoosolekul. Selle tõttu asetatakse

päewakorra 14. punkt 13. punktiiks. Päewakord on sellele protokollile juurde lisatud

Kongressi kodukord loetakse üksikute punktide kaupa ette ja wõetakse wastu juhatus poolt ettepanud kujul.

Eestimaa Haigekassade Liidu IV kongressi kodukord.

A. Kongressi awamine.

§ 1. Kongressi awab Eestimaa Haigekassade Liidu esimees ehk tema abi, andes teada juhatus poolt kongressile ettepanewa päewakorra.

§ 2. Awamise järele walitakse awaja juhatusel kongressi juhatus: juhataja ja kaks abijuhatajat, protokollikirjutaja ja 4 abilist ning 5-liikmeline mandaatkomisjon, kes pärast ka hääletuse puhul, terwel kongressi kestwusel hääli loewad.

§ 3. Peale juhatus walimist wõtab kongress wastu ja kinnitab päewakorra ja kongressi kodukorra.

B. Koosolekute kord.

§ 4. Kongressi töötaja ja lõunawaheajad määrab kongress.

§ 5. Korrapidamine koosolekute ajal on juhataja hooleks. Temal on õigus: 1) kõnelejat peatada ajast kõrwalekaldumise puhul, 2) korrarikumise ja haawawate sõnade tarwitamise puhul korralla kutsuda ja märkusi teha ning kolmekordse hoiatuse järele sõnaõigus ära wõtta.

§ 6. Üldise ärewuse puhul on juhatajal õigus waheaga kuulutada, kuid mitte üle 1/4 tunni.

§ 7. Tehakse juhatajale isikluse ehk korratuma juhatus pärast põhjendatud märkus, siis on juhataja kohustatud enese usalduse küsimust hääletusele panema, selleks ajaks juhatamist teise juhataja kätte andes. Awaldatakse tema kohta hääleena-

musega umbusaldus, siis walitakse tema asemele uus juhataja.

§ 8. Kongressi otsused ja resolutsioonid wõetakse protokollis, mis kongressi juhatuse poolt kinnitatakse.

§ 9. Liidu juhatuse ja rewisjonikomisjoni liigetel ja kõigil haigekassade poolt walitud saadikutel, haigekassade juhatuse liigetel ja asjaajajatel on kongressil sõnaõigus. Otsustaw hääleõigus on ainult liitunud haigekassade poolt walitud saadikutel, ilma edasiandmise õigusega.

Tä h e n d u s : Sõnaõigus arutuse all olewate küsimuste kohta on walitsuse esitajatel ja referentidel.

§ 10. Juhatajal on õigus juhatades lühikesi seletusi anda: 1) walesi arusaamise korral, 2) asjast kõrwale kaldumist õiendada, aga mitte isiklisi arwamisi awaldada. Soowib tema asja kohta sõna wõtta, siis peab tema ennast järjekorda kirjutama ja kui tema kord tuleb, koosoleku juhatuse teisele juhatajale üle andma.

§ 11. Iga kongressis osawõtja wõib koosolekul ettepanekuid teha. Ettepanekud, samuti parandused ja tähendused ettepanekute kohta, tulewad kirjalikult juhatajale ära anda.

§ 12. Kongress otsustab kas ettepanekud kohe arutusele wõtta wõi komisjoni anda.

§ 13. On ettepanek otsustatud komisjoni anda, siis tuleb ta arutusele komisjoni ettepanekuna.

§ 14. Sõna antakse wäljaspool järjekorda: 1) erakorraliseks teadaandmiseks, 2) koosoleku korra kohta, 3) faktiliseks märkuseks, 4) hääletamise motiivide kohta, 5) isiklise asjas.

§ 15. Kongress wõib kõne aega igal ajal piirata, kõnelejade nimekirja kinni panna, waelusi ehk koosolekut hoopis lõpetada, ilma et üleskirjutatuile enam sõna antaks. Neid ettepanekuid ei ole luba teha koosoleku juhatajal.

C. Hääletamine.

§ 16. Otsused tehakse kongressil liht hääletamusega.

§ 17. Enne hääletamist awaldab juhataja kõik ettepanekud ja seletab, kuidas ta neid mõtleb hääletada. On ainult üks ettepanek, siis loeb ta hääli poolt ja wastu, ja tunnistab selle wastuwõetuks, missugune rohkem hääli sai, erapooletuid ei arwata.

§ 18. On mitu üheteisele wastukäwat ettepanekut, siis hääletab ta kõik ettepanekud poolt, ja tunnistab selle wastuwõetuks, missugune kõige rohkem hääli sai.

§ 19. Ettepanekud hääletatakse selles järjekorras, nagu nad tehtud. Ettepanekud, mille wastuwõtmisel teiste hääletamine ülearune, hääletatakse esimesena, niisama ka ettepanekud, mis oma ulatuse poolest teistest kaugemale lähewad.

§ 20. Kõik parandused ja täiendused hääletatakse enne seda ettepanekut, mille kohta nad tehtud.

§ 21. Kui ettepaneku tegija parandusega ehk täiendusega ühineb, pannakse ettepanek parandatud ehk muudetud kujul korruga hääletusele.

§ 22. Kui parandusi ja täiendusi mitu, siis hääletatakse nad sisseandmise järjekorras.

IV. Aruanded Liidu tegewusest.

Sõna wõtab Liidu juhatuse esimees A. Hellmann, kes järgmist ette kannab:

Haigekassade Liiduga on liitunud 18 haigekassat ligi 30 tuhanda kassaosalisega. 1925. a. aasta jooksul ärapeetud juhatuse koosolekute arw on 15; nõukogu koosolekuid peeti 2 ja Liidu kongresse 2. Liit on püüdnud selgitada sotsiaalse kindlustuse tarwidust ja tähtsust ning on kihutusõõd teinud

palgatööliste kindlustuse laiaulatusliseks maksmapanekuks. Selleks on Liit kõnekoosolekuid korraldanud Walgas, Türi, Aseris, Tallinnas ja mujal, wäljasaates kohtadele oma asjaajajal, mille tulemuseks oli Walga Üldhaigekassa ja Türi Haigekassa Liidu liikmeks astumine. Kõigile wabariigis asuwatele haigekassadele on kirjalik ettepanek tehtud Haigekassade Liidu liikmeks astuda. Liidu asjaajaja kaudu on Riigikogus ja töö-hooleandeministeeriumis samme astutud kinnituseaduse parandamiseks ja laiaulatuslisemaks maksmapanekuks. Liidu poolt esitati töö-hoolekandeministeeriumile märgukiri Kinnitushühisuse üle korralduse wastu, millega wiimane oma pealt õnnetusjuhtumiste puhul rawituskuludist haigekassa peale püüab weerefada. Küsimus on Kinnitushühisuse poolt otsustatud Haigekassale kahjuks. Liit on haigekassade tegewuses ette tulewate küsimuste kohta seletusi andnud ja keeruliste küsimuste puhul selgituse otstarbel walitsusasutuste poole pööranud. Haigekassade asjaajamise ja arwepidamise ühtlustamise otstarbel on ankeet toime pandud, mille tulemused lähemal ajal selguwad. Haigekassade uue aasta aruandega tutvustamiseks kawatsab Liit käesolewal aastal haigekassade tegelastele lühikesajalisi kursusi korraldada, milleks eeltööd käimas. Liidu algatusel ja kokkuleppel Eesli Punase Risti peawalitsusega on korraldatud terwishoiu ja esimehe abi loengud Tallinnas, Hiiu-Kärdlas, Tartus, Narwas ja Walgas. Kursustest osawõtt on elaw, eriti Tartus, kus isegi kõik kuulajad ära ei ole mahtunud. Loengute korraldamiseks on haridusministeeriumilt saadud 25.000 mk. toetust. Liidu ajakiri „Töö ja Terwis“ ilmub juba teist aastat üks kord kuus. Ajakiri peaks rohkem poolehoidu leidma eriti Tallinnas, kui tööstuse keskkohas. Tallinna Ühise Haigekassa juhatuse tagandamise järele astus Liit samme õiguslike korra Haigekassas jalule seadmiseks, mis ka tagajärgi andis. Liit on ka Wene emigrantide kinnitushühisustes kinnituse asjus samme astunud. Selles asjas on ka tagajärgi saawatud nii, et ka Wene emigrandid kuuluwad õnnetusjuhtumise wastu kindlustamise alla Eesli Tööliste Kinnitushühisuses.

Aruande ärakuulamise järele wõetakse järgmine ülemineku wormel wastu: Arakuulates juhatuse aruannet Liidu tegewusest, wõtab kongress aruande wastu, jätab Liidu tegewuskawa endiseks ja läheb päewakorras edasi.

Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

V. Aruanded kohtadelt.

Enne selle punkti arutamist teatab juhatas, et järgmised õnnesoowid kongressile sisse on tulnud. 1) III. jaosk. töökaite komisjarilt Wahiralt telegramm: „Kõrwaldagu IV. kongress komistuskiwid haigekassade teel ja loogu üksmeel kassade peresse“. 2) Warsawi Haigekassade Ühingu õnnesoow kirjateel, milles soowitakse edu tööle ja edaspidist sidemete kõwenemist Eesli ja Poola Haigekassade wahel. Õnnesoowid wõetakse kiiduawaldustega wastu ja otsustatakse Warsawis asuwate Haigekassade Ühendust soowide eest tänada.

Juhatuses poolt teatatakse, et mandaat-komisjon oma töö on teinud ja mandaat-komisjoni protokollis järele, mida kongressi juhataja ette kannab, wõtab kongressis osa 10 Liitu kuuluwat haigekassat 32 saadikuga. Aseri isemendwabriku saadiku wolituse paneb mandaat-komisjon kongressile otsustamiseks ette, sest ei ole esitatud wõlimese koosoleku protokollis. Liidu sekretär Ode teatab, et protokoll on esitatud Liidu juhatusele, mille

järele kongress otsustab Aseri tsemendivabriku saadiku wolitused makswaks lugeda. Järjelikult wõtab kongressist osa 33 saadikut ja informatsiooni mõttes on kongressile tulnud Kohila-Järwe põlewkiwikaewanduse haigekassa asjaajaja Jänes.

Kongressist wõtsid osa: A. Hellmann, J. Ringsmann, J. Antje, J. Ode, E. Tofelmann, J. Rohho, A. Waldmees, K. Pappel, M. Temp, A. Meite, K. Weiss, W. Hamburg, R. Kruuberg ja A. Pajus — Tallinna Üh. Haigekassast; J. Otson, A. Kabel, R. Werner, A. Tüürmann — Balti Puuwillawabriku Haigekassast, Tallinnas; A. Linnomägi, K. Lukk, J. Kirp ja E. Pikand — Tartu Üleüldisest Haigekassast; A. Tammemägi, O. Issi — Narwa Linawabr. Manufakt. Haigekassast; A. Koppel, K. Nelus — Narwa Üleüldisest Haigekassast; J. Uudik ja W. Luksepp — Rakwere Ühisest Haigekassast; K. Oebius ja J. Über — Paide Üh. Haigekassast; P. Krassikow — Räpina Üleüld. Haigekassast; A. Pärtmann — Türi Ühishaigekassast; R. Niirep — Aseri tsemendivabriku haigekassast.

Asutakse üksikute haigekassade aruannete ära kuulamisele.

1. Tallinna Ühise Haigekassa juhatuse liige ja kongressi saadik Antje annab ülewaate sama Haigekassa tegewusest. 1. septembril 1925. aastal wõitis Tallinna Ühine Haigekassa kassaliikmete rawitsemise oma kätte, wõimaldas täielist arstiabi waba arsti walikuga. Wäikeste etewõtete töölised ei saanud enne seda õieti mingit arstiabi, kuid kassa wabat arstiabi wõimalust tarwitati väga lataliselt, mille tagajärjeks oli arstiabi kapitali arwel puudujääki $2\frac{1}{2}$ kuu jooksul umbes 3 miljoni marka. Juhatus kutsus 15. nov. peakoosoleku kokku, kus otsustati abirahasid kärpida, mis oleks kassa kulud tuludega tasakaalu wiinud. Kuid ilma, et ära oleks oodatud peakoosoleku otsuse mõju, tagandati Kinnitusameeti otsuse põhjal 18. detf. 1925. Haigekassa juhatus terwes koosseisuses. Kuid see otsus tühistati hiljem kui seadusewastane kinnitusköökku poolt ja endine juhatus seati uuesti ametisse. Haigekassa seaduslike juhatus asemele astus Kinnitusameeti määramisel ajutine juhatus, kes tegutses 18. detf. kuni 8. märtsini, kuid see juhatus suutis selle aja jooksul ainult 300.000 marka kokkuhoidu teha, mida saadi ainult abirahade kärpimisest. Kassaliikmete arw oli 13.342 ja perekonnaliikmeid 14.000.

2. Kohila-Järwe esitaja Jänes seletab, et tema on saadefud ainult informatsiooni mõttes. Nende kassa ei ole senini Liidu liikmeks astunud sellepärast, et eelmised kongressid, kus alati waelused aset leidnud, on laharwamist wolinikkude seas tekitanud, nagu ei oleks Liit midagi korda saata suuinud. Et see waade ära kaoks, soowitab üksmeelt kongressi tööle. Kannab abiandmise normid ja rahaliste läbikäikude aruande ette, missugused on makswad Kohila-Järwe Haigekassas.

Aruandele järgnewad läbirääkimised, mille järele soowiawaldus wastu wõetakse, et järgmine kongress soowiks näha ka Kohila-Järwe Haigekassa täieõiguslisi saadikuid oma keskel.

3. Türi-Alliku Ühishaigekassa saadik Pärtmann teatab, et nende kassal 491 liiget. Kuid tegewusepiirkond laialine, sest tööasutused asuwad laialdaselt. Haiguseraha maksetakse abielulistele $\frac{2}{3}$ ja üksikutele $\frac{1}{2}$ palgast. Kassa 1925. a. sissetulek Mk. 758.810.14, wäljaminek Mk. 580.594.86, ülejääk Mk. 178.215.58. Kassal warandust Mk. 508.381.33 eest.

4. Tartu Üleüldise Haigekassa saadik Karl

Lukk teatab omas aruandes, et Kassa üks wane-maist Eestis. Kassaosaliste rawitsemine on kassa käes 1918. a. alates. Haigete $\frac{0}{10}$ 1925. a. on $2\frac{0}{10}$ töötawate kassaliikmete arwust. See madal haigete $\frac{0}{10}$ on seletataw sellega, et kassa korralliku arstiabi on andnud ja palgaline haigekontrolleer ametisse seatud. Simulatsiooni ette ei tule. Abiraha maksetakse suurimate normide järele, mis seaduses lubatud. Haiguseraha maksetakse ka pühapäewade ja pühade eest. Haigekassal on oma suwekolonii juba 1922. a. alates. Suwekolonii asub 1924. a. alates Uderno herrastemajas (Elwa jaamasi 4 wersta), mis suwekoloniiks jäädawaks asukohaks ostefud põllutöministeeriumilt 2.500.000 marga eest. Toob weel ette mõned statistilised andmed haiguste kohta ja rahaliste läbikäikude kohta. Haigekassal on kawatsus oma apteeki awada, kuigi linnaapteegilt $30\frac{0}{10}$ ja eraapteekidelt $25\frac{0}{10}$ hinnaalandust on saadud. Kassaliikmete rawituskulude kalteks tööandjalt saadaw maks ei kata tegelikke wäljaminekuid. Puudujääk on kaetud tagawara kapitali summa abil. Haigekassa maksusid tasutakse korraltul ja tuleb tihli töö-kaitse komissari abi sissenõudmisel tarwitada. Ka waleteadete andmisi tööandjate poolt tuleb ette.

Kongressi poolt määratakse lõuna waheaeg kell 2-4-ni.

Kell 4 algab kongressi koosolek uuesti J. Ringsmanni juhatusel.

5. Narwa Ühise Haigekassa saadik Koppel teatab, et kassaliikmeid talwel tuhande ja suwel 2000 ümber. Kassal on oma apteek olemas. Retseptide arw 1925. a. 12.418; kas apteek kahju wõi kasu toonud, ei hakka ütlema, kuid kassaliigete ja nende perekonnaliigete rohud on väga soodsatel tingimistel saadud. Ja see on juba apteegi asutamisel plussiks. Haigekassa tahab kassaliigete rawitsemist oma korraldusse wõtta, kuid tööandjad seisawad selle wastu ja millal arstiabi tegelikult üle wõetakse, on teadmata.

6. Rakwere Ühise Haigekassa saadik Luksepp teatab, et nende kassal suurpäewad — kassa wiis aastat wanaks saanud. Kassal on kassaosaliste rawitsemine oma kätte wõetud. 1925. aastal ei ole arstiabi kaffeks saadud summad kulusid katnud — 400.000 marka sellel arwel puudujääki. Haigekassal kawatsus „Haigete kodu“ asutada, kus kassaosalised korraliku rawitsemise saaks, millega arsti wisiitide ja rohtude kulud wähen-datud saaks. Haigekassa makse tasutakse korraltul, mis sünnitab kassa tegewuses raskuseid. Rakwere Haigekassa juhatus on rõõmus, et kongress Rakweres ära peetakse. Kuigi siin neid mõnususi ei ole, mis suuremates linnades, siiski tuleb selle piskuga leppida, mida Rakwere pakub.

7. Balti Puuwilla wabriku Haigekassa saadik Kabel teatab, et nende kassa seisukord on ärrippuw tööolukorras. Ja tööolukord on 1925. a. rahuloldaw olnud. Kassa alla arwatt weel wabriku juures töötaw chüustööliste arfell, kelle paale eriti palju kulu tuli — palju haigeid. Kassast jäetakse töölt lahkunud isikud wälja kirjutamata, mis kassale õigustamata kulused tekitab. Wabriku juhatus ja haigekassa wahekor-d on halb. 1925. a. lõpul töstefi haiguseraha $\frac{1}{2}$ palga pealt $\frac{2}{3}$ peale palgast. Kassa waranduse seis 1. jaan. 1.180.000 marka. Kassa liikmete arw oli 2400. — Üldiselt konstateerib seda, et wabriku juures asuwate kassade tegelased ja teenijad on wabriku mõju all.

8. Narwa Linawabriku Haigekassa saadik A. Tammemägi, kes teatab, et nende kassal 1925. a.

kulud suuremad kui tulud. 1925. a. asutati oma suwekolonii, millele inventari muretsemine oli ülekulutuste põhjuseks. Meie haigekassa liigete seas on haiguse juhtumiste arv suurem, kui eelmistel aastatel, mis tingitud madalatest palkadest ja üldse rasketest elutingimistest, ning puudulikust wabriku poolt antawast arstiabist. Wabriku haigekassad on tihti ärarippuwad wabriku juhatusest, waremäl ajal küll suuremal, kuid nüüd vähemäl määral. Haigekassa on asunud seisukohale, et tuleks profiilaktiilist rawituswiisi eelistada igasuguste rohtudega arstimisest ja kassa on ka selle teostamisele asunud, asulades oma suwekolonii, kuhu on mõeldud wastu wõtta ka teiste kassade osalisi.

9. Aseri tsemendiwabriku Haigekassa saadik Niinep toob mõned andmed kassa tegewusest. Tsemenditööstuses tuleb ette palju kopsuhaigusi, mille pärast tuleks selle haiguse wastu wõitlemist „Töö ja Terwise“ käsitada. Aseri tsemendiwabriku haigekassas on arstiabi, mida wabrik annab, rahuloldaw. Antakse siiski liiga kergelt töölt wabastusi, mis kassa rahalise seisukorra pääle halvasti mõjub. Haiguseraha maksetakse suurimate seasuses ettenähtud normide järele.

10. Rápina Haigekassa saadik Krassikow. Rápina Haigekassa on ühine kassa, kuhu alla kuulub 9 efwõtet. Abiraha maksetakse suurimate normide järele, üksikutele kassaosalistele aga poole palga suuruses. Haigekassa maksu tasutakse korratult. Rápina Haigekassa tegewus on wabrikuwalitsuse surwe all ja selle tõttu tegewus raskenatud.

Aruannete ärakuulamise järele awatakse läbi-rääkimised, mille järele järgmine ülemineku wormal 22 häälega, 4 hääle wastuseismisel wastu wõetakse:

Aruandeid ärakuulates ja teatawaks wõttes, et õigusline kord Tallinna Ühises Haigekassas jalule on seatud, millega haigekassadele rahulik edasitöötamine on kindlustatud, läheb kongress päewakorras edasi.

VI. Liidu 1926. aasta liikmemaksu kindlaksmääramine.

Liidu sekretär tutvustab koosolejaid juhatuse poolt wäljatöötatud eelarwega ja teatab, et kui liit eelarwes ettenähtud piirides töötada wõiks, on tarwilik wõtta Haigekassade Liidu maksu $\frac{3}{4}$ 0/0 kõikide liitunud haigekassade juurde- ja liikmemaksudest, millist maksu tuleb wõtta 1925. aasta tegelikude haigekassade juurde- ja liikmemaksude pealt.

Juhatuse ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

VII. Liidu 1925. aasta aruande ja 1926. a. eelarwe kinnitamine.

Liidu 1925. aasta aruande kassa läbikäikude kohta kannab ette Liidu sekretär J. Ode. Aruanne on tasakaalus Mk. 543.238.— Aruanne on rewisjoni komisjoni poolt rewideeritud ja õige leitud olewat. Kassaaruande trükitud eksemplar on selle protokollil algkirjale juurde lisatud.

Ettekantud aruanne wõetakse ühel häälel wastu.

Asutakse Liidu 1926. aasta eelarwe läbiarutamisele.

Eelarwe kannab ette Liidu sekretär J. Ode. Eelarwe on tasakaalu wiidud Mk. 460.000.— peale.

Kulud:

1) Juhatuse koosolekute tasu	7.000.—	
2) Juhatuse ärawiidetud töö- aja tasu	5.600.—	
3) Juhatuse koosolekute päe- warahad	4.000.—	
4) Juhatuse koosolekute söi- dukulud	12.000.—	28.600.—
5) Juhatuse esimehe tasu, 500 mk. kuus	6.000.—	
6) Liidu nõukogu liigete koosoleku tasu, ühes päewaraha, sõidu- kulud jne., 3 korda aast. à 7.000	21.000.—	
7) Rewisjonikomisjoni koosolekute tasu, päewaraha, sõidukulud jne., 4 korda aastas.	10.000.—	
8) Liidu kantselei üür, küte, valgustus Mk. 5.000.— kuus	60.000.—	
9) Inwentaari muretsemiseks	20.000.—	
10) Kantseleiteenija ja asjaajaja palgaks à 15.000.—	180.000.—	
11) Kantseleiõju kinnifamine haige- kassas haiguse wastu 6/0 palgast.	10.000.—	
12) Asjaajaja sõidukulud ja päewa- rahad, 12 sõitu à 1.000 mk.	12.000.—	
13) Kantseleikuludeks	15.000.—	
14) Posti, telefoni ja telegr. kulud	10.000.—	
15) Liidu ajakirja wäljaandmise arwa- taw puudu jääk j. m. trükikulud	60.000.—	
16) Kursuste ja loengute korrald. kulud	25.000.—	
17) Miimesugused ettenägemata kulud.	2.400.—	
	<u>Kokku</u>	<u>460.000.—</u>

Tulud:

Ülaltoodud kulud kaetakse kolmweerandprot-sendilise ($\frac{3}{4}$ 0/0) liikmemaksuga, liitunud haige-kassade sissetulekust (liikme- ja juuremaksust). Ettekantud eelarwe wõetakse ühel häälel wastu. Eelarwe juurde wõetakse weel järgmine ette-panek wastu:

Liidu juhatusele antakse õigus kulude katteks eelarwes määratud summasid ühest punktist teise üle kanda, ilma et eelarwe kogusumma suureneks. Liidu maksude tasumise tähtaegadeks määrat-akse: I weerand 1. aprillil, II. weerand 1. juunil, III. weerand 1. septembril, IV. weerand 1. nowemb-riil. Otsus tehtakse ühel häälel.

Saadik W. Luksepp teeb järgmise ettepaneku ja soovitab selle wastu wõtta:

Kongress otsustab Liidu kuukirja „Töö ja Terwise“ wäljaandmist senisel alusel jatkata. „Töö ja Terwise“ kulude ja tulude eelarwe kokkusead-mist juhatuse hooleks jättes ja tekkinud puudu-jääke wõttes Liidu kanda.

Ettepanek wõetakse wastu ühel häälel;

VIII. Walimised põhikirja järele:

a) Liidu nõukogu.

Walimisi toimetatakse lahtisel hääletusel. Üles-seatud kandidadid saawad järgmiselt hääli: Hell-mann 25 hääli, Antje 22 hääli, Ringsmann 25 hääli, Rohho 9 hääli, Tammemägi 22 hääli, Neelus 10 hääli, Kirp 25 hääli, Linnomägi 21 hääli, Wer-ner 22 hääli, Pikkand 9 hääli, Luksepp 23 hääli. Järjekulult on Liidu nõukogu liigeteks walitud: Hellmann, Antje, Werner, Ringsmann, Tamme-mägi, Neelus, Kirp, Linnomägi ja Luksepp.

Liidu nõukogu liigete kandidatideks walitakse lahtisel hääletusel: Über 24 häälega, Meite 22 häälega, Niinepuu 23 häälega, Pikkand 22 häälega, Pärtmann 22 häälega, Weiss 21 häälega, Waldmees 21 häälega, Pappel 14 häälega, Uudik 14 häälega.

b) Liidu rewisjonikomisjon.

Walimisi toimetatakse lahtisel hääletusel ja otsustatakse walida kolm rewisjonikomisjoni liiget ja kolm kandidati.

Rewisjonikomisjoni liigeteks walitakse Tofelmann 22 häälega, Lukk 21 häälega ja Temp 19 häälega.

Rewisjoni-komisjoni liigete kandidaasideks walitakse: Oebius 8 häälega, Koppel 6 häälega ja Issi 5 häälega.

IX. Tööliliste kinnitamine Eestis ja lähemad wäljawaated selle kohta.

Refereerib Leop. Johanson.

Haiguskinnitus on samal arenemise järgul nagu see oli I ja II kongressi ajal. Wastasrind haiguskinnituse wastu on intensiivsem kui kunagi ennem. Erilist agarust selle wastu, s. o. haiguskinnituseaduse wastu, on märgata kaubandus-tööstuskoja ringkondade seas. On praeguse kinnituseaduse muufuse, samuti uue haiguskinnituseaduse eel-nõud riigikogus, kuid need on kalewi alla maetud. Saagu uue riigikogu kokkusead missugune tahes, kuid loota ei ole, et maotöölised kinnituseaduse alla toodaks. Haigekassade wastaste ja tööandjate ringides tahetakse ka haigekassade omawalitsust häwitada. Nende asjaolude kohta peab silmad lahti hoidma. Peab ka tunnistama, et weel teatakse kinnituseadustest liig wähe ka kassade wolinikkude seas. Selleks on tarwis selgitustööd teha, suusõnaliselt ja kirjaliselt. See ülesanne on Haigekassade Liidu pääle pandud. Kuigi seisukord raske ja reaktsion pead tõstap, peab töölistikond nõudma, et kinnituseadus laiendataks. Tuleks maksta panna weel wanaduse ja töowõimetuse ning tööpuuduse wastu, leskede ja waestelaste kinnitus. Kinnitusasutusi tuleb koondada ühtekokku ja neid peab juhtima kinnitatute esitus.

Referent wõtab oma mõtted järgmiseks resolutsiooniks kokku:

„Kuna haigus- ja õnnetuskinnituseadused praeguses ulatuses kindlustawad ainult osa palgalist tööjõudu, igakülgse kinnitamise teostamine aga ainukese võimaluse annab nende kodanikkude seisukorra kindlustamiseks sel ajal, kui nad ei suuda ega saa tööd teha, et elu ülespidamist teenida, siis peab Eestimaa Haigekassade Liidu IV. kongress tarwilikuks korduwalt rõhutada, et tuleb järelejätmatuult ja wisalt wõitlust jaikata selle eest, et

1) haiguskinnitust laiendataks kõigi kodanikkude kohta, kes palgetööst clawad,

2) maksta pandaks kõigi nende kodanikkude kohta töowõimetuse ja wanaduse wastu kinnitamine ühes leskede ja waestelaste kinnitamisega, samuti ka tööpuuduse wastu kinnitamine.

Kinnitamist tuleb koondada ühte asutusse, keda juhib ja walitseb kinnitatute poolt walitud esitus.“

Edasi peab referent ette järgmist resolutsiooni wastu wõtma:

„Kinnitusküsimuste populariserimiseks laiemate rahwahulkade keskel tuleb korraldada suusõnaliselt selgitustööd kõnekoosolekute, kursuste ja loengute kaudu ja kirjalikkude - broshüüride, lendlehtede ja kuukirja kaudu.“

Kongress, referaati ärakuulates, wõtab mõlemad resolutsioonid ühel häälel wastu.

Kõnetooli asub E. Nerep, kes oma referaadi ette kannab, mille mõtted kokkuwõttes järgmised:

Kõneleja ei soowi propandat teha, tahab ainult küsimust selgitada sotsiaalse kindlustuse alal. Sotsiaalne kindlustus on see, kui riik kindlustab

täie palga ehk elamiswõimaluse sel juhtumisel, kui riigikodanik haiguse, õnnetusjuhtumise ehk muul põhjusel abi tarwitab. Riikline kinnitamine ja riikline selle finanseerimine on täieline sotsiaalne kindlustamine. Kuidas seda tehniliselt kätte saada, selleks on tarwis aastaid ja arenemisi ja õiget joont ja tüürida selle poole, et kinnitusorganisatsioonid saaks ühte liidetud. Ei ole mingit mõtet neid lahushoida. Ja neid on võimalik ühendada. Et nad lahushoida, tuleb sellest, et kinnituseadused juhusliselt on maksma pandud. Kõneleja toob näiteid mitmest riigist. Kinnitusasutuste koondamisega läheneme suurelt sotsiaalsele kindlustusele. Ei oleks hõõrumisi kinnitusasutuste wahel, abisaamine oleks kättesaadavam ja kulud wäheneks. Kõneleja seab üles küsimuse, kas on võimalik garanteerida tööpalga suurust abiraha ja jõuab otsusele, et see võimalik on, kui otstarbekohaselt on korraldatud. Toob arwusid, kui palju maksab praegune hoolekande korraldus. Kui saaks sotsiaalne kinnitus teostatud, siis wäheneks arusaadawalt hoolekande kulud. Leib, et kinnituse peale wäljaantud kulud on produktiivsed, kuna hoolekande peale wäljaantud summad on ebaproduktiivsed ja ebaidealsed.

Ettekanne wõtakse kiiduwaldustega wastu. Koosoleku juhataja Linnomägi awaldab kõnelejaile tänu, millega koosolek ühineb.

X. Profilaktika moodsas arstiteaduses.

Kongressi juhataja teatab, et Dr. R. Tatz'ilt on telefoni kaudu teadeanne tulnud, et tema haiguse pärast kongressile tulla ei saa. Sellepärast jääb see punkt päewakorrast wälja.

Koosolek lõpeb kell 8 õhtul.

Koosolekut otsustatakse jaikata 21. märtsil kell 10 hommikul.

Kongressi koosolek 21. märtsil 1926. a. algab kell 1/211 hommikul.

Juhatab J. Ringsmann.

XI. Haiguste wastu wõitlemine haigekassade seisukohalt.

Dr. med. E. Fischer ütleb muu seas järgmist:

Tendents haiguse ajal abi anda, on niisama wana, kui inimsugu. Puudutab lühidalt neid norme ja seadusi, mis Eestis makswad haiguskinnituse alal, ühtlasi selgitades, kelle kohuseks abiandmine tehtud. Haiguse wastu kinnitust teostatatakse haigekassades. Haigekassad peaks oma riiklise tähtsuse pärast erilise tähelepanu osalisel olema. Haigekassa on õieti wahetalitaja haige, arsti, tööandja ja apteegi wahel. Kuid selle wahetalitaja osa juures peab kawa sarnaselt oma tegevust korraldama, et rawitsusalune ei kannata, ning et kassa ka omaga wälja tuleks. Arstide ja haigekassade huwid on paralleelsed, sellepärast peaks alati wahekorid nende wahel hea olema. Kõneleja kriipsutab allo, et haigekassade ülesanne ei ole mitte ainult arstide ja rohte anda, waid ka rawitsusastusi ellu kütsuda nagu sanatooriumid, suwekoloniidid jne. Konstateerib, et haigekassade liigete seas simulatsioonid peaaegu sugugi ette ei tule, küll tuleb haiguse suurendamist ette. Kuid seda tuleb ette ainult siis, kui kassaliikmele kasulik on töölt ära olla. Töölt wabastamise puhul on arst kohustatud ka sellega rehkendama, mida haige räägib. Walu ei saa ju mõõta. Õigustamata haigekassa ärakasutamise wastu tuleb wõidelda haigete kontrolli ja arstliste komisjonide kaudu.

Ei haiguse juhtumisi ära hoida, tuleb nõuda töötingimuste parandamist töökodades. Töökoja ruumid peavad olema õhurikkad, walged ja paraja temperatuuriga. Sünnituste puhul tuleb sünnitajale vähemalt kolmekuune puhkusaeg anda. Kutsewaliku juures tuleb seda elukutset walida, mis kehaehitusele ja terwislisele seisukorrale wastaks. Korteriüüri hindu tuleb alandada. Tiisikuse ja teiste hakkawate haigete korterisi tuleb desinfitseerida. Kõige wajalisemate toiduainete, wõi ja liha wäljawedu tuleb nii reguleerida, et nende hind siseturul liig kõrgele ei tõuseks. Toiduainete kontroll tuleb kindlamalt läbi wiia ja see nii korraldada, et toiduained töölistele wärskest kätte toimetataks. Tuleb weel kahe inimsoo waenlase, alkoholi ja suguhaiguste wastu wõidelda ja selleks selgitustööd teha. Kui keegi ennast alkoholi suhtes tõlt-

Püütakse õnnetusjuhtumisi tagasi lükata, kui mingisugune wälke wormi wiga teadaandes ehk mõni päew juhtumisest hiljemalt teatatud. Kinnitatute esitajad peaks osa wõtma Eesti Tööliste Kinnitatusühisuse juhtimisest, millega kinnitatute huwid rohkem kaitstud oleks. Toob rea juhtumisi ette, kus Kinnitatusühisus tööõnnetused tagasi lükanud, mis wastuwaidlemata töö juures saadud.

Effekandele järgnewad läbirääkimised, mille jooksul selgub, et kõikides haigekassades juhtumisi olnud, kus Kinnitatusühisus haiguseraha tööõnnetuste eest Haigekassale tagasi maksmata jätnud.

Läbirääkimiste järele wõetakse järgmine referendi poolt esitatud resolutsioon wastu:

1) Igale kassaliikmele tuleb kohuseks teha igast töö juures saadud wigastusest, ka kõige wähest, tööasutuse juhatajale wiibimata teatada.

Eestimaa Haigekassade Liidu IV kongress Rakweres 20. ja 21. märtsil 1926.

seada ei suuda, siis tuleks sarnaste isikute palk maksta nende perekonnaliikmete kätte. Eriti tähtis on ka sauna küsimus. Tihti tulewad külgehakkawate haigustega isikud sauna, kus oma haigust laiali laotawad. Sellepärast tuleb saunas käies mitte karedate harjadega hõõruda, millega nahk rikutud saab ja haiguse idudele tee kehasse awab. Külgehakkawate haiguste rawitsemine tuleb riigi kanda wõtta, samuti kliinikus rawitsemise kulud.

Effekanne wõetakse kiiduawaldustega wastu. Juhatab Über.

XII. Õnnetuskinnitus ja Eesti Tööliste Kinnitatusühisus (praegune setsukord ja tarwilikud uuendused).

Sõna saab Karl Luukk, kes kokkuwõttes järgmist ütleb: Õnnetusjuhtumiste wastu on kinnitatud ainult tööliste ja käsitöö ning autobusi effe-wõtete töölistes; kuid ka kõik teised palgatöölised peaks kindlustatud olema. Eesti Tööliste Kinnitatusühisuses töötatakse ka töötajate huwide wastasel.

2) Eesti Tööliste Kinnitatusühisuse juhtimisest osawõtmine tuleb wõimaldada ka kinnitatute esitajatele.

3) Kõik palgatöölised tulewad kinnitada tööõnnetuste wastu wastawates kinnitatusühisustes.

4) Kinnitatusühisus peab kandma tööõnnetuste puhul wigasaanute rawituskulud.

Resolutsion wõetakse ühel häälel wastu.

XIII. Kongressil algatatud haigekassade tegewusesse puutuwad küsimused.

Liidu juhatusel Kirp teeb ettepaneku, lubada Liidu juhatusel trükkida lasta 1000 eksemplari Kerenski-aegset kinnituseadust, et lubataks Liidu juhatusel asutada kinnitusküsimustesse puutuwat raamatukogu ja osta Haigekassade Liidule udupildi näitamise aparaat (epidiaskoop) ja nendeks otstarbekes kuni 100.000 marka krediti määrata.

Kongress, ettepanekut läbiharutades, otsustab lubada Liidu juhatusel trükkida lasta Kerenski aegne kinnituseadus tarwilises eksemplaride arwus ja selleks otstarbekes kulu teha.

Raamatukogu asutamise küsimus otsustatakse jaatawalt ja otsustatakse Liidu juhatusele õigus anda seda kirjandust omandada Liidu tulude ülejäägi arvel.

Epidiaskoopi muretsemine otsustatakse jaatawalt ja wolitatakse juhatust selleks otstarbeks kulusid tegema Liidu tulude ülejäägi arvel.

Kongressi saadik W. Luksepp esitab tõõnnetuste wastu kinnituse asjus järgmise resolutsiooni, mis rõhuwa häälele enamusega wastu wõetakse: „Kongress, ära kuulates kohapealsete saadikute põhjendatud stüdistusi Kinnitusühisuse tegewuse wastu, millest selgub et Kinnitusühisus ei tegutse tööliste huwides, kuna selle ühisuse otsekohene ülesanne on tööliste kinnitamine, otsustab presideerida Kinnitusühisuse tegewuse wastu ja nõuab et Kinnitusühisus tegutseks kinnitatute huwides.“

Kongressi saadik Antje paneb ette trükkida lasta lendeled, milles üles kutsutakse kõiki õnnetu juhtumisi, ka kõige wäiksemaid, protokolleerida ja selle tegemata jätmise tagajärgede pääle tähelepanu juhtida. Küsimust läbiharutes otsustatakse asi jätta juhatuse hooleks

Liidu juhatuse asjaajaja Leop. Johanson paneb kõigile kassade tegelastele südame peale Liidu häälekandjat „Töö ja Terwist“, kui ainukest kinnitusküsimusi käsitawat ajakirja, rohkesti laiali laotada.

Juhatuse liige Kirp teeb järgmise ettepaneku: „Teha ülesandeks kõigile Haigekassa wolinikkudele, Haigekassa tegelastele ja tööliste wanematele „Töö ja Terwist“ laiali laotada.“

Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

Narwa Linawabriku Haigekassa saadik Tammemägi teeb ettepaneku wastu wõtta: resolutsiooni päewakorra punkt 11 all, milleks sellekohase kawa esitab. — Otsustatakse walida kolmeliikmeline komisjon, mis koosneb Dr med. E Fischerist, A. Tammemägist ja Leop. Johansonist, kes resolutsiooni kokku wõtaks. — Komisjon esitab oma töö tulumiseks järgmised resolutsionid:

Kongress tunnistab farwilikuks:

I. 1) et haigemajas rawitsemine igale inimesele riigis sel juhusel, kui see tema terwise parandamiseks tingimata farwilik on, ehk kui tema haigus teiste inimeste terwisele hädaohtlikuks saada wõiks, ilma maksuta riigi kulul sünniks;

2) et raskejalgset ja sünnitajad naistöölistes tööst wabastataks üks kuu enne ja kaks kuud peale sünnitamist, wastawalt kinnitusseadust muutes.

II. Nagu haigekassade aruannetest näha, on haigeksjääniste arw kaswanud, mis on tingitud wiletasest palga-, toidu- ja korterioludest ning tõõtingi-

mistest. Et haigusi ära hoida ja rawituskulusid selle läbi wähendada, tunnistab kongress farwilikuks, et haigekassad enam tähelepanu pööraks profilaktilisele kui ärahoidwale arstimiswiisile ja kasutaksid suwekuudel haigekassade suwekoloniisid, laste warjupaike, sanatooriume jne.

III. resolutsioon.

Kuna Haigekassade aruanded näitawad rohket mao- ja sooltehaiguste juhtumisi, mis on tingitud puudulikust toitmistest ja alawäärtuslikkude toiduainete tarwitamisest, siis peab kongress farwilikuks rõhutada, et liha ja karjasaaduste wäljawedu ei tohiks sedawõrd waba olla, et need ained oma rahwale kättesaamatuks muutuwad ja nende asemele sisse weetakse alawäärtuslikke aseaineid. Samuti peaks terwishoidline kontroll toiduainete müügikohtade ületäielikum ja waljum olema.

Kõik kolm resolutsiooni wõetakse ühel häälel wastu.

Kongressi saadik Kabel teatab, et rahaliste läbikäikude aruanded erikassades isesugused on, mida ühtlustada tuleks. Saadik Luksepp teatab, et tööhoolekandeministeeriumi poolt on wälja tööstatud ja kinnitusnõukogu poolt wastu wõetud uus aasta aruande kawa. Wastusega on küsimuse algataja rahuldatud.

Tõstetakse üles küsimus, kas on haigekassadel õigus kontrolli tööasutustes ette wõtta. Küsimust läbiarutades wõetakse järgmine soowiawaldus wastu ühel häälel:

„Haigekassade Liidu IV. kongress peab soovitawaks, et Liidu juhatuse samm asuks selleks, et Kinnitusnõukogu wälja annaks määruse, mille põhjal haigekassadel õigus oleks kassa alla kuuluwais ettewõtteis kontroleerimist ette wõtta.“

Kongress lõpeb kell 2 päewal.

Kongressi juhataja: Ringsmann.

A. Linnemägi.

J. Über.

Protokolli kirjutaja: Karl Lukk.

K. Oebius.

Joh. Ode.

J. Antje.

M. Temp.

E. H. Liidu nimele on weel järgmine läti keelne terwituselegramm tulnud:

„Eestimaa Haigekassade Liit, Tallinn. 20. märtsil 1926. Kaaluwatel põhjustel ei ole meil kahjuks wõimalik enam kongressile oma esitajat saata. Soowime kongressile kõigeparemat kordaminekut Eesti töörahwa terwishoiu kaitseks.“

Latwia Haigekassade Liit “

Tallinna Ühise Haigekassa wolinikkude erakorraline peakoosolek

oli 18. märtsil s. a. kell 6 õhtul Tall. Trükitööliste Ühisuse ruumes, millest osawõtjate wolinikkude arw 107 oli (wolinikkude üldarw 177). Koosoleku juhatajaks waliti J. Ringsmann ja protokollikirjutajaks J. Ode.

Aruandena tutvustas juhatuse koosolekut haigekassa juhatuse tagandamise ja selleks etteõudud põhjustega. Kassa rahalise seisukorraga tutvustas

koosolijaid haigekassa asjaajaja. Haigekassa ajutise juhatuse kätte üleandmisel oli kassa rahaline seisukord järgmine:

Kassas raha	Mk. 542.998,—
Pangas jookswal arwel	„ 295.734,50
Pangas tähtajal	„ 116.289,64

Kokku rahas Mk, 955.022,14

Kreditorid oli (arstid, haigemajad, apteegid) Mk. 4.719.195.—

Haigekassa peakoosoleku poolt walitud juhatused edasikaebtusel Kinnitusnõukogule tühistati Kinnituseametis otsus 8. weebr., missugune ka 17. märtsil teostati ja haigekassa tegewuse juhtimine anti seaduslikule juhatusetele üle. Ülewõtmise korral oli haigekassal:

Kassas raha Mk. 167.216.—
Pangas jookswal arwel „ 482.900.—
Pangas tähtajalisel arwel „ 116.289.64

Kokku rahas Mk. 766.406.64

Kreditorid oli Mrk. 2.891.641.— Kreditoride summa oli sellega wähenenud Mk. 1.827.554.— wõrra, aga ka rahasumma wähenenud Mk. 188.616 — wõrra. Kokkuwõttes wõlg wähenenud 1.638.938.—, mis tingitud sellest, et nowembrikuul m. a ja warem makseti arstidele tasu iga kuu keskmiselt 2.300.000 mk.; juhatused kokkuleppel arstidega 23. now. 1925. a. kindlustas arstikond kõigi kassaosaliste rawitsemise kulud desembrikuu eest

1.000.000. mk. suuruses, mis pärast ülejääd ajulise juhatused poolt tasutud wõlgade eest föeliselt ainult 338.938 marka oleks.

Aruannet ärakuulates awaldas koosolek juhatusetele usaldust ja wõlitas praegust juhatuset kassa tegewust juhtima kuni uue juhatused walimiseni aasta peakoosolekul.

Praeguse juhatused poolt muudetud otsus ajulise juhatused määruse kohta, mille järele kassaosalistelt arstirohu saamisel pudeli wastutoomist nõuti, kiidetakse koosoleku poolt heaks, niisama ajulise juhatused poolt amefisse palgatud sekretäri Lepp'a tagandamise otsus, keda praegune juhatused haigekassa amefnikuks ei tunnista.

Rakweres 20., 21. ja 22. märtsil ärarepetawast E. Haigekassade Liidu IV kongressist otsustati oma esitajate kaudu osa wõtta ja waliti saadikuteks: A. Hellman, J. Ringsmann, J. Anje, E. Tofelmann, J. Ode, J. Rohho, A. Waldmees, K. Pappel, M. Temp, Al. Meite, K. Weiss, W. Hamburg, R. Kruberg ja A. Pajus.

Tartu Üleüldise Haigekassa protokoll

14. märtsil 1926. a. kell 10 hommikul Sellide ja Meistrite Keskseitsi ruumides ärarepetud erakorralise wolinikkude peakoosoleku kohta. Koosolek algab kell 10 homm.

Peakoosolekust wõtab osa olemasolewatest 68 wolinikust 54 wolinikku.

Protokollid kirjutab asjaajaja K. Lukk.

Peakoosoleku awamine ja peakoosoleku juhatused walimine.

Peakoosoleku awab juhatused esimees Aug. Linnomägi, kes konstaterib, et peakoosolek on otsustusewõimeline. Paneb ette peakoosoleku juhatused walida. Juhataja kandidaatideks seatakse üles A. Linnomägi, E. Pikkand ja M. Toom. Hääletamisel saawad hääli A. Linnomägi 27 häält, Pikkand 2 häält ja M. Toom 1 häält. Järjekulult on peakoosoleku juhatajaks walitud A. Linnomägi, kes koosoleku juhatamisele asub.

Juhatused aruanne jaanuarikuul olnud Haigekassa lepingu-hambaarstide äratülemise ja hambaarst J. Märtsõniga sõlmitud lepingu kohta.

Sõna wõtab juhatused esimees A. Linnomägi, kes annab ülewaate läbirääkimiste kohta, mida peetud hambaarstidega enne wahekorra lõpetamist. Hambaarstid nõudsid juba aprillikuul tasukõrgendust, mida tagasi lükati. Nõudmist korrali oktoobrikuul, millele osaliselt wastu tuldi. Kuid see wastutulek ei rahuldanud hambaarste ja wiimased teatasid ultimatiivsel, et nemad 1. jaanuariga 1926. a. kassahaigete wastuõtmise lõpetawad, mida ka tegelikult täide wiiswad. Et korda ei läinud uut lepingut sõlmida ja arwesse wõttes, et wolinikkude peakoosolek 5. apr. 1925. a. otsustas oma hambaarsti kabinetti asutada, otsustas juhatused kindlapalgalist hambaarsti ametisse seada. Hambaarst J. Märtsõn andis oma nõusoleku Haigekassa kindlapalgaliseks hambaarstiks hakata, ning temaga sõlmiti leping kolme kuu peale,

1. weebr. kuni 1. maini 1926. a. Juhatused on siiski kawatsus haigekassa hambaarsti kabinetti sisse seada, milleks eeltööd käimas ja korteri otsimine käsil. Juhatused seisukoht on see, et igal juhtumisel hambaarstide liig suur arw haigekassale soowitaw ei ole.

Juhatused esimehe aruande järele awatakse läbirääkimised, mille järele järgmine woliniku M. Önapuu ettepanek kõikide hääletega ühe hääle wastuseismisel wastu wõetakse: Peakoosolek, ärakuulates juhatused aruannet hammaste rawitsemise asjus tehtud uue korralduste ja kindlapalgalise hambaarsti ametisse seadmise asjas, leiab tehtud korraldused haigekassale wastuõtetawad olewat ja teeb juhatused ülesandeks oma ärantgemise järele edasi toimetada ja eeltööd teha, et haigekassale oma hambaarsti kabinetti asutatud saaks.

20. 21. ja 22. märtsil Rakweres ärarepetawa Haigekassade Liidu IV. kongressi päewakorra läbiharutamise.

Kongressi päewakord waadatakse üksikute punktide kaupa läbi.

Pikemalt peatatakse punkt 12 juures, mille juures haigekassa asjaajaja K. Lukk pikemalt sõna wõtab, kandes ette neid puuduseid, mis awalikuks tulnud õnnetusjuhtumiste wastu kindlustuse seaduses, ühtlasi käsitab haigekassa ning Kinnitusühisuse wahekorra terawusi, mis mitte soowitawad.

Läbirääkimiste järele wõetakse järgmine ettepanek wastu:

„Tartu Üleüldise Haigekassa wolinikkude erakorraline peakoosolek, tööõnnetuse wastu kinnituse küsimust ja haigekassa ning Kinnitusühisuse wahekorda läbiharutades jõuab järgmistele otsustele ja soowitab Haigekassade Liidu IV kongressil nende ettepanekutega ühineda:

1) Igale kassaliikmele kohuseks teha igast töö juures saadud wigastusest, ka kõigewähemast, tööasutuse omanikule wiibimata teatada.

Kongressi saadikute walimine.

2) Eesti Töölise Kinnitusühisuse juhtimisest osawõtmine tuleb võimaldada ka töölise esitajatele.

3) Kõik palgatöölised tuleb tööõnnetuste vastu kinnitada, wastawates kinnitusühisustes.

4) Kinnitusühisus peab kandma tööõnnetuste puhul wigasaanute rawitsuskulud.*

Ettepanek wõetakse vastu ühel häälel.

Koosolekule ilmub Haigekassa lepinguarst Dr. med. E. Fischer, kes soowib ette kanda referaati, mida tema kawatseb ette kanda Haigekassade Liidu IV. kongressil, kongressi päewakorra punkt 11 all. Peakosolek tunnistab Dr. med. E. Fischeri osawõtu peakosolekust selle punkti all tarwiliseks, liiati, et haigekassa juhatus Dr. Fischeri koosolekule kut- sunud.

Dr. med. E. Fischer käsitab oma referaadis pikemalt neld ülesandeid, mis haigekassadel täita wahetalitajana tööandja, kassaliikme, arsti ja rawitsuseasutuste wahel. Selle juures peab haigekassa asja nii korraldama, et tema kellegile, ka mitte enesele liiga ei teeks. Peatab pikemalt haigekassa ülessannete ja kohustuste juures, allakriipsutades neid suuri üles- andeid, mis haigekassadel täita rahwa tervis- hoiu alal. Konstaterib, et haiged, eriti kassa- haiged, peaaegu kunagi ei simuleeri, küll tuleb ette juhtumisi, kus oma häda suuremana ka- batakse, kui see tõepoolest on. Arst peab haige seletusi uskuma, sest walu ei saa ju keegi näha. Haigekassadel tuleb ka kontrolli haigete üle teostada, haigekontrolli ametisse seadmist ja arstliste komisjonide kaudu. Hai- geksjäämistele ärahoidmiseks aitawad palju kaasa terwishoiu nõuetele wastawad ruumid. Selle- pärast peawad tööasutuste ruumid korralikud olema. Kutsewaliku juures tuleb noortel töö- listel seda ametit walida, mis nende terwisli- sele seisukorrale kohane. Noored töölised peaks oma terwisliit seisukorda eriti terawalt silmas pidama. Sünnitajatele tuleks töölt wabasta- mist anda üks kuu enne ja kaks kuud pärast sünnitust. Tuleks haigekassadele võimalust anda mitte ainult kassaliikmeid rawitseda, waid ka asutusi luua ja korraldusi, mille üles- andeks haigeksjäämistele ärahoidmine. Korterid olusid tuleb parandada ja toiduainete kätte- toimetust korraldada. Korterid tuleb puhtad hoida ja neid desinfitseerida. Korterid hinda tuleks alandada, sest üürid kallimad kui tööline seda maksta jõuab. Raswaainete maalt wäl- jawedu tuleks nii korraldada, et selle tõttu nende hinnad siseturul liiga kõrgeks ei tõuseks. Toiduainete kõlbulikkuse kontrolli on tarwis teostada. Suguelulistes küsimustes tuleb ta- gasihoidlik olla ja tuleb ilmakodanikke ai- nult niipalju soetada, kuipalju neid võimalik korralikult kasutada. Alkohooliste jookide tarwitamise vastu tuleb wõidelda.

Ettekanne wõetakse kiiduawaldustega vastu. Ettekandele järgnewad läbirääkimised.

Kongressile sõidu- ja ajakulu tasu äramää- ramine kongressi saadikutele.

Juhatuse ettepanek: Maksta igale kongressi saadikule kõikide kulude katteks 2500 marka.

Ettepanek wõetakse ühel häälel vastu.

Asjaajaja teetab, et kassaliikmete arw esi- meseks märtsiks on 3443, mis annab võimaluse neli saadikut walida.

Otsustatakse saata neli saadikut.

Häälte lugejateks walitakse lahtisel hääleta- misel J. Rebane, J. Wene, J. Zink ja M. Öunapuu.

Kongressi saadikute kandidaatideks seatakse üles järgmised wolinikud: E. Pikkand, J. Kirp, A. Linnomägi, M. Toom, J. Wirk, Julius Johan- son, J. Ilwes, F. Alba ja J. Ardon, ning asja- ajaja Karl Lukk.

Kinnisel, sedelitega hääletamisel, saawad ülesseatud kandidaadid järgmiselt häáli: Pik- kand Eduard — 21, Kirp Johann — 34, Linno- mägi August — 38, Toom Mihkel — 12, Lukk Karl — 39, Wirk Jaan — 19, Johanson Julius — 5, Ilwes Johann — 7, Alba Friedrich — 11, Ardon Johann — 17 h.

Järjelikult on kongressi saadiksteks walitud: K. Lukk 39 häälega, A. Linnomägi 38 häälega, J. Kirp 34 häälega ja E. Pikkand 21 häälega. Kui mõni saadikutest sõita ei saa, siis sõidab järgmine kandidaat.

Läbirääkimised.

a) Juhatuse liige J. Wirk annab lühikese ülewaate Tallinna ühises haigekassas wimasel ajal ettetulnud sündmuste, haigekassa juhatuses tagandamise ja tagandamise otsuse muutmise kohta kinnitusnõukogu poolt. Tallinna haige- kassa ajutine juhatus on reedel 12. märtsil täies koosseisus tagasi astunud. Tallinna ühise haigekassa wolinikkude peakosolek on kokku kutsutud 18. märtsiks ja arwata on, et Tallinna Ühine Haigekassa IV kongressist oma saadi- kute kaudu osa wõtab.

Aruanne wõetakse teadmiseks.

b) Kassaosalistele käesolewa peakosoleku otsuste teadaandmise küsimus. Otsustatakse peakosoleku protokoll haigekassa kantseleisse teadmiseks wälja panna ja protokoll ära trük- kida haigekassade Liidu häälekandjas „Töö ja Terwis“.

c) Wolinik Erich Neumann küsib, missugus- tel põhjustel kassaosaliste isade ja emade kont- roll läbi on wiidud ja osa neist perekonnaliik- mete nimekirjast kustutatud. Juhatuses esimees Linnomägi teatab, et perekonnaliikmete nime- kirjast on kustutatud 150 perekonnaliikme üm- ber, kelle kohta kontroleerides on selgunud, et nendel omal osalt liikumata warandust ja kassa- liikmete kulul ei ela, nagu seda Haigekassa põhikirja § 27 nõuab.

d) Wolinik Tork teatab, et üks „Mars“i tööline naine haigekassalt kliinilist rawitsemist pole saanud, mille peale teatatakse, et selle kassasse sissekirjutamisest weel ühte kuud mööda läinud ei olnud.

Peakosolek lõpeb kell 2,15 päewal.

Protokollide allakirjutajateks walib peakos- olek M. Öunapuu, Ed. Pärii.

Peakosoleku juhataja: A. Linnomägi.

Juhatuses liikmed: J. Wirk, M. Toom, A. An- tonow, F. Alba.

Protokollil allakirjutama wolitatud wolinikud: M. Öunapuu, E. Pärii, J. Jürgenson.

Protokollil kirjutaja: Karl Lukk.

Wastutaw toimetaja: Leopold Johanson.

Wäljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Trükitud „KIRI“ trükikojas, Tallinnas.